

ZAKON
O KONZULARNI ZAŠČITI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Predlog zakon o konzularni zaščiti, ki je operativnega značaja, **ureja nekatere omejitve** konzularnega poslovanja Konzularne službe MZZ ter diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije, ki jih trenutno veljavna zakonodaja (npr. Zakon o zunanjih zadevah) ne naslavlja. Je rezultat več kot 25 let izkušenj na področju nudenja konzularne zaščite uslužbencev MZZ in kot takšen poskuša čim širše nasloviti različnost življenjskih situacij državljanov RS, ki se v tujini znajdejo v težavah in zaprosijo za konzularno pomoč. Nadalje predlog v slovensko zakonodajo **prenaša evropsko zakonodajo**, ki predpisuje ukrepe za usklajevanje in sodelovanje, ki so potrebni za lažje zagotavljanje konzularne pomoči na evropski ravni ter ne nazadnje daje zadostno in ustrežnejšo **pravno podlago za zbiranje in obdelovanje osebnih podatkov** za zagotavljanje zaščite slovenskim državljanom v tujini. Nudenje konzularna zaščite je ena izmed prioritete zunanje politike RS.

Konzularna zaščita državljanov Republike Slovenije, ki se nahajajo v tujini, je trenutno urejena v Zakonu o zunanjih zadevah Republike Slovenije (ZZZ-1). Veljavni zakon o zunanjih zadevah ureja področje konzularne zaščite v členih 19., 24., 24.a, 24.b, 24.c, 29. in 29.a.

V državah, kjer Republika Slovenija ni akreditirana oziroma nima svojega diplomatskega ali konzularnega predstavništva, se lahko državljanji Republike Slovenije, ki se znajdejo v težavah, kot državljanji EU obrnejo na predstavništvo katerekoli druge države članice EU. Pravno podlago za to predstavlja Pogodba o delovanju EU (PEDEU). Z namenom natančnejše ureditve področja konzularne zaščite nezastopanih državljanov EU je bila sprejeta Direktiva Sveta 2015/637 z dne 20. aprila 2015 o ukrepih za usklajevanje in sodelovanje, potrebnih za lažje zagotavljanje konzularne zaščite državljanom Unije brez predstavništva v tretjih državah in o razveljavitvi Sklepa 95/553/ES, v nadaljevanju Direktiva. Direktiva državam članicam EU nalaga, da njeno vsebino prenesejo v svoje nacionalne zakonodaje **do 1.5.2018**.

Zakon o zunanjih zadevah v 24.a členu že ureja tudi nudenje konzularne zaščite državljanov EU, in sicer na podlagi Sklepa predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, z dne 19. decembra 1995 o zaščiti državljanov EU s strani diplomatskih in konzularnih predstavništev (95/553/ES), ki pa bo na podlagi 18. člena Direktive s 1.5.2018 razveljavljen. Direktiva, širše kot Sklep, določa tudi nudenje konzularne zaščite družinskim članom nezastopanega državljanu EU, ki so državljanji tretjih držav, v primerih, ko potujejo skupaj z njim. Prav tako definira tudi finančne vidike zastopanja državljanov drugih držav članic EU in obrazce za povrnitev stroškov konzularne zaščite.

Z namenom, da bi se v slovenski pravni red ustrezno preneslo Direktivo ter da bi se na enem mestu uredilo področje konzularne zaščite, ustrezne pravne podlage in postopki v zvezi z nudenjem konzularne zaščite, se predlaga sprejem posebnega zakona o konzularni zaščiti, ki bi celostno urejal ta del konzularnega delovanja.

Glavni razlogi za pripravo novega predpisa so:

- implementacija Direktive Sveta 2015/637 z dne 20. aprila 2015 o ukrepih za usklajevanje in sodelovanje, potrebnih za lažje zagotavljanje konzularne zaščite državljanom Unije brez predstavništva v tretjih državah in o razveljavitvi Sklepa 95/553/ES;
- urediti možnost in postopek založitve denarnih sredstev državljanom Republike Slovenije v nujnem primeru;
- ustrežnejša pravna podlaga za pridobivanje, obdelavo in hrambo osebnih in drugih podatkov;
- celostna ureditev področja konzularne zaščite v enem predpisu.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Pri pripravi predloga Zakona o konzularni zaščiti so pripravljavci na ministrstvu, pristojnem za zunanje zadeve, sledili predvsem naslednjim ciljem:

- implementacija Direktive Sveta 2015/637 z dne 20. aprila 2015 o ukrepih za usklajevanje in sodelovanje, potrebnih za lažje zagotavljanje konzularne zaščite državljanom Unije brez predstavništva v tretjih državah in o razveljavitvi Sklepa 95/553/ES,
- ureditev možnosti in postopka založitve denarnih sredstev državljanom Republike Slovenije v nujnem primeru,
- ustrežnejša pravna podlaga za pridobivanje, obdelavo in hrambo osebnih in drugih podatkov,
- celostna ureditev področja konzularne zaščite v enem predpisu.

2.2 Načela

Načela predlaganega zakona so predvsem načelo skladnosti zakonodaje s predpisi EU, načelo nudenja konzularne zaščite državljanom Republike Slovenije in načelo enakega obravnavanja državljanov EU ter njihovih družinskih članov, ki potujejo skupaj z njimi, kot ena izmed osnovnih pravic, ki izhajajo iz državljanstva EU.

2.3 Poglavitne rešitve

Predlog zakona celovito ureja enega od glavnih področij konzularnega delovanja, tj. področje konzularne zaščite, in v slovenski pravni red prenaša določbe Direktive. Zakon, poleg nalog, opredeljenih v Zakonu o zunanjih zadevah ter tistih, ki izhajajo iz Dunajske konvencije o diplomatskih odnosih in Dunajske konvencije o konzularnih odnosih, ter ostalih zakonskih aktih Republike Slovenije, dodatno opredeli konzularne naloge s področja konzularne zaščite, kakor tudi oblike in obseg pomoči. Temelji na večletnih izkušnjah uslužbencev MZZ na področju konzularne zaščite in poskuša zajeti izredno različne življenjske situacije državljanov, ki zaprosijo za konzularno pomoč. S predlogom zakona se v slovenski pravni red prenaša določbe Direktive, ki določajo, da morajo predstavništva v tujini pod enakimi pogoji kot svojim državljanom nuditi konzularno zaščito tudi drugim državljanom EU brez predstavništva v tretjih državah. Prav tako pa se lahko konzularna zaščita nudi tudi njihovim družinskim članom, državljanom tretjih držav, ki potujejo skupaj z njimi pod enakimi pogoji kot bi se le-ta nudila družinskim članom, državljanom tretjih držav, ki spremljajo slovenskega državljana. Predstavništvo v tujini se predhodno posvetuje z ministrstvom za zunanje zadeve tiste države članice EU, katere državljan je prosilec. Predstavništvo v tujini se lahko na enak način posvetuje tudi s predstavništvom te države članice EU v drugi državi, če je to iz praktičnih razlogov hitreje in učinkoviteje. Ker bo načelo enakega obravnavanja državljanov EU glede nudenja konzularne zaščite na ta način upoštevano v slovenskem pravnem redu, predlog zakona razveljavlja sedanji 24.a člen ZZZ-1 glede nudenja konzularne zaščite drugim državljanom EU.

Predlog zakona v slovenski pravni red prenaša tudi določbe Direktive, ki Republiki Sloveniji omogoča, da drugo državo članico EU, ki jo je državljan Republike Slovenije zaprosil za konzularno zaščito, prosi za prevzem zadeve na Republiko Slovenijo, če oceni, da bi mu konzularno zaščito v konkretnem primeru lahko nudila bolj učinkovito.

S predlogom zakona se v slovenski pravni red prav tako prenašajo določbe Direktive, ki državam članicam EU dajejo možnost, da se na določeni lokaciji, kjer imajo svoja diplomatska predstavništva in konzulate, dogovorijo o praktični ureditvi glede delitve bremen in odgovornosti za zagotovitev konzularne zaščite državljanom brez predstavništva.

Zaradi zadostitve slovenskim predpisom s področja varstva osebnih podatkov predlog zakona določa tudi, katere osebne ter druge podatke lahko ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, z namenom nudenja konzularne zaščite državljanom Republike Slovenije v tujini ter njihovim družinskim članom, pridobiva, obdeluje in hrani.

Predlog zakona predvideva, da v določenih primerih nudenja konzularne zaščite, ko nastanejo ministrstvu neobičajno visoki stroški zaradi nudenja konzularne zaščite, ki je v določenih primerih izvedena na izrecni predlog državljana, njegovih družinskih članov ali staršev, ter presega redno konzularno poslovanje, zahteva povrnitev le-teh. Zakon opredeljuje pogoje in način povrnitve neobičajno visokih stroškov. Glede na zgoraj omenjeno načelo enakega obravnavanja državljanov EU, bo pod enakimi pogoji povrnitev neobičajno visokih stroškov lahko zahtevala od državljana druge

države članice EU oziroma jih bo lahko zahtevala neposredno od države članice EU, katere državljan je oseba, ki ji bo nudena konzularna zaščita. Prav tako pa bodo državljani Republike Slovenije dolžni povrniti stroške v primeru neobičajno visokih stroškov drugi državi članici EU, če mu bo druga država članica EU nudila konzularno zaščito in bo za to zahtevala povrnitev stroškov v skladu s to Direktivo.

Predlog zakona nadalje in drugače kot do sedaj, daje ministrstvu, pristojnemu za zunanje zadeve, možnost založitve finančnih sredstev državljanom Republike Slovenije v nujnih primerih ter ureja povrnitev le-teh s strani državljanov Republike Slovenije. V ta namen predlog zakona definira "nujni primer" in pogoje za založitev finančnih sredstev, prav tako pa določa, da se postopek založitve finančnih sredstev podrobneje uredi s pravilnikom, ki ga izda minister, pristojen za zunanje zadeve, v šestih mesecih po sprejemu predlaganega zakona. Pod enakimi pogoji bodo do založitve finančnih sredstev v nujnih primerih upravičeni tudi državljani drugih držav članic EU brez predstavnštva v tretji državi, s čimer predlog zakona sledi Direktivi, ki nalaga enako obravnavanje državljanov EU. Možnost založitve finančnih sredstev že obstaja v veljavnem ZZZ-1, vendar se v praksi ne izvaja, saj ni bila sprejeta uredba, ki bi natančneje določila pogoje za ugotavljanje upravičenosti do založitve sredstev. Ker vprašanje spada na področje konzularne zaščite, ki bo celovito urejeno v predlaganem zakonu, predlog zakona razveljavlja veljavna člena 24.b in 24.c ZZZ-1, ki se nanašata na založitev ter vračilo založenih finančnih sredstev.

S predlogom zakona se v slovenski pravni red prenašajo tudi standardni obrazci, ki so določeni v prilogi I in II Direktive. Na tej podlagi se državljan brez predstavnštva zaveže, da bo državi članici EU povrnil stroške omenjene konzularne zaščite, oziroma na tej podlagi država članica EU, ki je nudila konzularno zaščito, lahko od druge države članice zahteva povrnitev teh stroškov. Povrnitev stroškov nudenja konzularne zaščite se bo od slovenskih državljanov zahtevala na podlagi teh standardnih obrazcev in na podlagi upravne odločbe, ki jo izda diplomatsko predstavništvo, konzulat ali MZZ. Zaradi hitrejše izvedbe postopka izterjave finančnih sredstev predlog zakona določa tako standardne obrazce kot upravno odločbo kot izvršilni naslov, zoper katere pritožba ni dovoljena. V slovenski pravni red se prav tako prenašajo določbe Direktive, ki določajo poenostavljeni postopek povračila stroškov nudenja konzularne zaščite državljanu brez predstavnštva v izrednih razmerah, ko ni mogoče izpolniti in podpisati standardnega obrazca. Predlog zakona definira pojem "izredne razmere". V teh primerih se bo upravna odločba po potrebi izdala naknadno.

Predlog zakona razveljavlja tudi opombo 2 tarifne številke 56 taksne tarife Zakona o upravnih taksah zaradi neskladnosti z načelom enakega obravnavanja državljanov EU.

Predlog zakona določa, da se ga začne uporabljati od 1.5.2018, saj ta datum določa Direktiva kot rok za prenos določb v nacionalne predpise. Nadalje s tem dnem Direktiva razveljavlja Sklep 95/553/ES, na katerega se sklicuje veljavni ZZZ-1 v prvem odstavku 24a člena.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Pravice porabe potrebne za izvajanje obveznosti po tem zakonu iz členov 11., 12., 13. in 14. so zagotovljene v finančnem načrtu Ministrstva za zunanje zadeve. Predviden finančni mehanizem predvideva, da je založen denar potrebno vrniti v skladu z izdano upravno odločbo oz. obrazci iz prilog Direktive 2015/637, ki predstavljajo izvršilni naslov za izterjavo nevrnjenih sredstev.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

/

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Ker gre za prenos določil predpisa EU v notranji pravni red Republike Slovenije, za kar imajo vse države članice rok 1.5.2018, gradivo smiselno povzema zdajšnjo oziroma predvideno ureditev v drugih državah članicah EU.

Večina držav članic EU že ima poseben zakon, ki ureja konzularno področje oz. področje konzularne

zaščite državljanov v tujini, zato bodo določila Direktive implementirale s spremembo zakona oz. ustreznega zakonskega akta, ki to področje že ureja. Ostale države članice EU so zaradi implementacije Direktive vsebino uredile na način, da sprejmejo nove zakonske akte in mednje spada tudi Republika Slovenija.

Večina držav članic EU ima v zvezi z nudenjem konzularne zaščite urejen tudi institut posojanja denarja (založitev/posojilo). Baltske države se npr. srečujejo s 3 do 15 primeri letno, Ciper in Italija imata več takšnih primerov. Ciper, prav tako pa tudi Madžarska, imata žal slabe izkušnje z vračanjem denarja, predvsem v tistih primerih, ko je državljan že prejemnik socialne pomoči. Približno 20%-25% posojenega denarja se ne vrne. Glede na to menimo, da je pomembno v Republiki Sloveniji v zvezi s tem urediti učinkovit sistem vračanja, torej, da med drugim, upravne odločbe in standardni obrazci iz priloge I in II Direktive predstavljajo izvršljiv pravni naslov.

Primeri po nekaterih državah članicah EU:

POLJSKA je že v času nastajanja direktive pripravljala nov zakon o konzularni zaščiti, zato je direktivo zakonsko že implementirala, ko je zakon dne 31.8.2015 tudi sprejela. Tako določila začnejo veljati s 1.5.2018. Trenutno so v postopku priprave finančnih uredb, s katerimi bi uredili določbe iz Direktive, ki se tičejo finančnih uredb in povračila stroškov med državami članicami EU.

V zakonu imajo zapisana dva sistema pomoči. Za kritje osnovnih potrebščin (hrana, zdravila, ...) ima sredstva na razpolago diplomatsko predstavništvo ali konzulat, pri čemer teh sredstev ne zahtevajo nazaj, drug sistem pa je sistem posojil, vendar dobijo vrnjenih le približno 15% dane pomoči.

NIZOZEMSKA nima tovrstnega zakona, zato so za implementacijo direktive pripravili nov zakon, ki je bil jeseni 2017 v parlamentarnem odločanju.

Nudenje konzularne pomoči vedno zaračunajo, ali ob konzularni storitvi ali pa po vrnitvi v domovino. Urejene imajo postopke za izvršbo. Proračunsko postavko za nudenje konzularne zaščite imajo urejeno v zakonu o proračunu.

IRSKA je tematiko uredila z novim podzakonskim aktom, tki. Statutory Instrument, ki bo stopil v veljavo.

V zakonodaji imajo urejeno možnost posojanja denarja državljanom, ki se v tujini znajdejo v težavah.

MALTA spreminja zakon, ki že ureja konzularno področje.

CIPER nima tovrstnega zakona, zato bodo zaradi implementacije direktive sprejeli nov zakon.

Uzakonjeno imajo možnost izposoje denarja.

HRVAŠKA ima delovno skupino na ministrstvu, pristojnemu za zunanje zadeve. Direktivo bodo implementirali z novim zakonom.

ITALIJA direktivo implementira s spremembo zakona, ki že ureja konzularno področje. V zakonodaji imajo urejeno možnost posojanja denarja državljanom, ki se v tujini znajdejo v težavah.

BELGIJA bo spremenila zakon, ki že ureja konzularno področje.

ŠVEDSKA ima dva zakona, ki urejata tako konzularno področje kot tudi konzularno finančno pomoč. Delovna skupina je pripravila ustrezne spremembe teh dveh zakonov, spremenili pa bodo tudi praktična navodila za diplomatska predstavništva in konzulate.

Za nudenje konzularne zaščite zaračunavajo konzularne takse.

FINSKA ima zakon, ki že ureja konzularno področje. Pripravili bodo novo poglavje v tem zakonu.

Za nudenje konzularne zaščite zaračunavajo konzularne takse.

SLOVAŠKA se je odločila, da bo direktivo implementirala s spremembo zakona o zunanjih zadevah, deloma pa bo določbe direktive prenesla v izvedbeni akt.

V zakonu imajo urejen sistem posojil. Če slovaški državljan zaprosi za pomoč pri vrnitvi domov, mu

diplomatsko predstavništvo ali konzulat posodi denar za npr. letalsko karto in hrano, ki ga zahtevajo nazaj v primeru, če gre za zneske nad 200 evrov, sicer ne.

ČEŠKA implementira Direktivo z novim zakonom. Podrobnejša ureditev praktičnih vprašanj pa bo urejena s podzakonskimi akti.

FRANCIJA ima področje urejeno z uredbo, ki je bila spremenjena leta 2016, zato bo direktiva prenesena kot del te uredbe, spremembe, ki se nanašajo na finančno področje pa bodo zapisane v zakon o proračunu.

Za nudenje konzularne zaščite zaračunavajo konzularne takse.

ŠPANJA bo spremembe, ki se nanašajo na finančno področje, uredila v zakonu o proračunu. Sicer bodo imeli le navodila za delo diplomatskih predstavništev in konzulatov.

Taks za konzularno pomoč ne zaračunavajo.

ROMUNIJA ima delovno skupino na ministrstvu, pristojnemu za zunanje zadeve. Novo ureditev sprejema s sklepom Vlade. Podzakonski akti in navodila za svoja predstavništva pa bodo urejala vsa praktična vprašanja.

AVSTRIJA bo za implementacijo Direktive pripravila nov zakon o konzularni zaščiti, ki bo celostno urejal celotno konzularno poslovanje.

Le v nekaterih primerih zaračunavajo nudenje konzularne pomoči. V zakonodaji imajo urejen sistem posojil za državljane, ki se v tujini znajdejo v težavah.

MADŽARSKA je že končala z implementacijo Direktive, in sicer je spremenila že obstoječi zakon, ki že ureja konzularno področje. Pripravlja še praktična navodila za poslovanje svojih predstavništev.

V zakonodaji imajo urejeno možnost posojanja denarja državljanom, ki se v tujini znajdejo v težavah.

LUKSEMBURG implementira Direktivo z novim zakonom. Vendar pa v skladu z bilateralnim sporazumom, večino konzularne pomoči luksemburškim državljanom nudi Belgija.

ESTONIJA ima zakon, ki ureja konzularno področje. Pripravili so spremembe v tem zakonu.

Ima uzakonjeno možnost izposoje denarja. Ostalim državljanom EU bodo posojali po posvetovanju.

Taks za konzularno pomoč ne zaračunavajo.

LITVA implementira Direktivo z novim zakonom, ki je bil na vladi v septembru 2017, trenutno pa je v parlamentarni obravnavi. Taks za konzularno pomoč ne zaračunavajo.

PORTUGALSKA ima zakon, ki ureja konzularno področje. Pripravili so spremembe v tem zakonu.

V zakonodaji imajo urejeno možnost posojanja denarja državljanom, ki se v tujini znajdejo v težavah.

Če državljan ne vrne denarja, se mu do poplčila lahko zaseže potni list.

Za nudenje konzularne zaščite zaračunavajo konzularne takse.

BOLGARIJA ima delovno skupino na ministrstvu, pristojnemu za zunanje zadeve, ki za implementacijo Direktive pripravlja novi zakon.

DANSKA

Za nudenje konzularne zaščite zaračunavajo konzularne takse, in sicer, za pomoč državljanom (30 evrov), za izdajo potnega lista za vrnitev (tudi Emergency Travel Document, ETD) se zaračuna 30 evrov, prav tako pa za nudenje konzularne zaščite zaračunajo še delo diplomata, in sicer je postavka 30 evrov/uro.

– izjava o skladnosti predloga zakona s pravnimi akti EU in korelacijska tabela pri prenosu direktiv.

Izjava o skladnosti (oblika pdf) – izvoz iz baze RPS

Korelacijska tabela (oblika pdf) – izvoz iz baze RPS

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

- izdaja upravne odločbe, brez možnosti pritožbe
- posameznik bo opravil »vse na enem mestu«
- zaradi izvajanja postopkov ni potrebne po novi zaposlitvi

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

- dokumentacija, ki jo mora stranka predložiti, povečanje ali zmanjšanje obsega dokumentacije z navedbo razlogov,
- izdaja odločbe brez stroškov,
- minimalen čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo, saj gre za nujne primere

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

/

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

/

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

- zakon predvideva, da se posebno pozornost nameni ranljivim skupinam
- možnost založitve finančnih sredstev v nujnih primerih za kritje stroškov vrnitve iz tujine v kraj prebivanja

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

/

6.6 Presoja posledic za druga področja

/

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

- uslužbencem MZZ, ki opravljajo konzularne naloge
- širši javnosti preko sporočila za javnost MZZ

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

- Konzularna služba MZZ

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

/

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

- spletni naslov, na katerem je bil predpis objavljen: <https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=8372>
- čas trajanja javne predstavitve, v katerem je bilo mogoče sporočiti mnenja, predloge in pripombe: 30 dni, med 20.9.2017 in 20.10.2017

8. Podatek o zunanjem strokovnjaku oziroma pravni osebi, ki je sodelovala pri pripravi predloga zakona, in znesku plačila za ta namen

Niso sodelovali.

9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- Karl Erjavec, minister za zunanje zadeve,
- Andrej Logar, državni sekretar
- Iztok Mirošič, državni sekretar
- Damjan Bergant, generalni sekretar
- Andrej Šter, vodja Konzularne službe
- Jožica Bračun-Bokor, namestnica generalnega sekretarja
- mag. Gregor Pelicon, vodja Službe za pravne zadeve in javna naročila
- Mateja Blaj, Konzularna služba

II. BESEDILO ČLENOV

Zakon o konzularni zaščiti

1. člen (predmet urejanja)

(1) Ta zakon ureja postopke in delovanje ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve, in predstavništev v tujini na področju konzularne zaščite državljanov oziroma državljanek (v nadaljnjem besedilu: državljanov) Republike Slovenije in drugih državljanov pod pogoji, določenimi v tem zakonu.

(2) S tem zakonom se v slovenski pravni red prenašajo določbe Direktive Sveta (EU) 2015/637 z dne 20. aprila 2015 o ukrepih za usklajevanje in sodelovanje, potrebnih za lažje zagotavljanje konzularne zaščite državljanov Unije brez predstavništva v tretjih državah, in o razveljavitvi Sklepa 95/553/ES (Uradni list EU št. L 106/1 z dne 24. 4. 2015) (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2015/637).

2. člen (pomen izrazov)

Izrazi uporabljeni v tem zakonu pomenijo:

(1) "predstavništvo v tujini" je predstavništvo, kot je opredeljeno z zakonom, ki ureja zunanje zadeve;

(2) "država brez predstavništva" je država članica Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU), ki nima sedeža svojega predstavništva v državi ali nima diplomatskega predstavništva ali konzulata ali konzulata, ki ga vodi častni konzularni funkcionar, ki bi dejansko lahko zagotovil konzularno zaščito v konkretnem primeru;

(3) "državljan brez predstavništva" je vsak državljan države članice EU, ki nima predstavništva v državi, kjer potrebuje konzularno zaščito;

(4) "družinski člani državljanov EU brez predstavništva v tretjih državah" so družinski člani, ki niso državljani države članice EU in ki spremljajo državljane brez predstavništva v državi zunaj EU, kjer potrebujejo konzularno zaščito;

(5) "družinski člani" so zakonec, zunajzakonski partner, otrok, drug otrok, ki ga je upravičenec pomoči dolžan preživljati, starš mladoletnega otroka, stari starš mladoletnega otroka in vnuk;

(6) "drug državljan" je "državljan brez predstavništva" ali so "družinski člani državljana EU brez predstavništva v tretjih državah";

(7) "izredne razmere" so razmere, ki jih povzročijo naravne ali druge katastrofe večjih razsežnosti, izredno poslabšanje političnih ali družbenih razmer v tretji državi zaradi nasilja, oboroženih spopadov, vojne ali terorističnega napada, zaradi česar je posameznikovo življenje ogroženo;

(8) "nujni primer" je izjemen položaj, ko posameznik nima razpoložljivih finančnih sredstev ali nobene možnosti, da bi mu lahko kdo prek ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve, ali na drug običajen način zagotovil finančna sredstva za najnujnejšo oskrbo in vrnitev v državo prebivališča v primerih iz 3. člena tega zakona.

3. člen (konzularne naloge)

(1) Poleg nalog, določenih v zakonu, ki ureja zunanje zadeve, in nalog, ki jih določajo drugi predpisi, so konzularne naloge s področja zaščite državljanov Republike Slovenije in drugih državljanov pod pogoji, določenimi v tem zakonu, še zlasti pomoč:

1. v primeru odvzema prostosti ali pridržanja;
2. žrtvi kaznivega dejanja;

3. ob hudi nesreči ali hudi bolezni;
4. v primeru smrti;
5. v izrednih razmerah;
6. pri izdaji potnega lista za vrnitev.

(2) Za izvajanje konzularnih nalog ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, svojim uslužbencem in po potrebi lokalnemu osebju predstavništev v tujini zagotovi ustrezno usposabljanje, ki ga s pravilnikom uredi minister, pristojen za zunanje zadeve.

(3) Vlada Republike Slovenije lahko na predlog ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve, za posamezno predstavništvo omeji obseg izvajanja konzularnih nalog.

4. člen

(obseg konzularnega delovanja)

(1) Konzularna zaščita se nudi v razumnem obsegu tako, da je zagotovljeno osnovno varstvo pravic in interesov državljanov Republike Slovenije ob upoštevanju mednarodnih obveznosti in predpisov Republike Slovenije.

(2) Pri izvajanju konzularne zaščite je posebna pozornost namenjena mladoletnikom in ranljivim skupinam posameznikov, kot so na primer osebe, ki niso poslovno sposobne, invalidi, osebe s težavami v duševnem zdravju, brezdomci in žrtve nasilja v družini.

5. člen

(zaščita državljanov brez predstavništva)

(1) Predstavništvo v tujini zagotavlja konzularno zaščito državljanom brez predstavništva pod enakimi pogoji kot državljanom Republike Slovenije; družinskim članom državljanov EU brez predstavništva, ki jih spremljajo v tretji državi, pa pod enakimi pogoji in v enakem obsegu, kot bi jo zagotovili družinskim članom svojih državljanov, ki niso državljani EU.

(2) Osebe iz prejšnjega odstavka tega člena morajo dokazati svoje državljanstvo s predložitvijo potne listine ali osebne izkaznice, družinski člani državljanov EU brez predstavništva v državi pa tudi družinsko razmerje. Če ne morejo predložiti dokazil, je državljanstvo ali družinsko razmerje treba ugotavljati na drug način, zlasti s preverjanjem pri drugi državi članici EU.

6. člen

(posvetovanje)

(1) Ko predstavništvo v tujini prejme prošnjo za konzularno zaščito državljana brez predstavništva ali je obveščeno o konkretnem primeru, ki zahteva konzularno zaščito v skladu s tem zakonom, se čim prej posvetuje z ministrstvom, pristojnim za zunanje zadeve, tiste države članice EU, katere državljan je prosilec. Predstavništvo v tujini se lahko na enak način posvetuje tudi s predstavništvom te države članice EU v drugi državi, če je to iz praktičnih razlogov hitreje in učinkoviteje. Pri tem predstavništvo v tujini sporoči vse informacije o primeru, vključno z identiteto državljana, morebitnimi stroški konzularne zaščite in podatki o drugih družinskih članih državljana, ki potrebujejo konzularno zaščito. Predstavništvo v tujini mora prejeti potrditev identitete državljana EU in soglasje druge države članice EU o povrnitvi morebitnih stroškov, preden začne izvajati konzularno zaščito. Predstavništvo v tujini o primeru obvesti tudi ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve.

(2) V primeru neposredne ogroženosti življenja ali zdravja državljana EU takšno posvetovanje in pridobitev soglasja za konzularno zaščito nista obvezna in ju je dovoljeno izvesti naknadno.

(3) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, ali predstavništvo v tujini v primeru, ko je obveščeno, da druga država članica EU nudi konzularno zaščito državljanu Republike Slovenije,

sodeluje s to državo članico EU. Med drugim preveri in potrdi identiteto, zagotovi dodatne informacije, komunicira z družinskimi člani državljana in drugimi osebami ali organi ter presoja o morebitnem soglasju za konzularno zaščito, če zanjo zaprosi država članica EU, ki nudi konzularno zaščito.

7. člen
(prevzem konzularne zaščite)

(1) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, lahko v primeru, ko je državljan Republike Slovenije drugo državo članico EU zaprosil za konzularno zaščito, to državo članico zaprosi za prevzem njegove prošnje ali postopka, če oceni, da bi mu ministrstvo ali predstavništvo v tujini učinkoviteje nudilo konzularno zaščito.

(2) Če druga država članica EU ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, zaprosi za prevzem prošnje ali postopka svojega državljana, ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, postopek opusti takoj, ko ta država članica potrdi, da zagotavlja zaščito svojemu državljanu.

8. člen
(sklepanje praktičnih dogovorov o konzularni zaščiti)

Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, se lahko z drugo državo članico EU dogovori o praktični ureditvi glede delitve bremen in odgovornosti za zagotovitev konzularne zaščite državljanom brez predstavništva. Ne glede na morebitne dogovore mora predstavništvo v tujini zagotoviti, da konzularna zaščita ni omejena zlasti v primerih, ko je zaradi nujnosti zadeve potrebno takojšnje ukrepanje.

9. člen
(oblike in obseg pomoči)

Konzularne naloge s področja zaščite, navedene v prvem odstavku 3. člena, se izvajajo v naslednjem obsegu:

(1) Predstavništvo v tujini v okviru svojih pristojnosti pri pomoči v primeru odvzema prostosti zlasti:

- a) obvešča pristojne organe Republike Slovenije o državljanu Republike Slovenije, ki mu je bila odvzeta prostost, ali drugo državo članico EU o njenem državljanu, ki mu je bila odvzeta prostost, z njegovim soglasjem;
- b) komunicira z državljanom Republike Slovenije ali drugim državljanom, ki mu je bila odvzeta prostost, in z organi države sprejemnice;
- c) lahko obišče državljana Republike Slovenije ali drugega državljana, ki mu je bila odvzeta prostost, če za to zaprosi katera od oseb, navedenih v 11. členu tega zakona;
- d) lahko izvaja konzularne naloge, ki zahtevajo osebno navzočnost tam, kjer je oseba, ki ji je bila odvzeta prostost;
- e) lahko po potrebi nudi pomoč pri prenosu prestajanja zaporne kazni ali varnostnega ukrepa v državo, katere državljan je oseba, ki ji je bila odvzeta prostost.

(2) Predstavništvo v tujini v okviru svojih pristojnosti pri pomoči žrtvi kaznivega dejanja zlasti:

- a) obvešča pristojne organe Republike Slovenije ali drugo državo članico EU o okoliščinah;
- b) komunicira s pristojnimi organi države sprejemnice;
- c) po potrebi nudi potrebno pomoč pri pridobitvi potovalnega dokumenta.

(3) Predstavništvo v tujini v okviru svojih pristojnosti pri pomoči ob hudi nesreči ali hudi bolezni zlasti:

- a) obvešča pristojne organe Republike Slovenije ali drugo državo članico EU o okoliščinah;
- b) po potrebi komunicira in nudi pomoč pri sporazumevanju z bolnikom oziroma poškodovancem in pristojnimi organi v državi sprejemnici;

- c) nudi pomoč pri repatriaciji, če za to zaprosi katera od oseb iz 11. člena tega zakona.
- (4) Predstavništvo v tujini v okviru svojih pristojnosti pri pomoči v primeru smrti zlasti:
 - a) obvešča pristojne organe Republike Slovenije ali drugo državo članico EU o okoliščinah;
 - b) nudi pomoč pri pridobivanju informacij, postopkih prenosa posmrtnih ostankov in izdaji posmrtnega potnega lista.
- (5) Predstavništvo v tujini v okviru svojih pristojnosti pri pomoči v izrednih razmerah zlasti:
 - a) obvešča pristojne organe Republike Slovenije ali drugo državo članico EU o okoliščinah;
 - b) komunicira s pristojnimi organi države sprejemnice;
 - c) lahko nudi pomoč pri zapustitvi kriznega območja ali repatriaciji, vključno z usklajevanjem z ministrstvom, pristojnim za obrambo;
 - d) po potrebi nudi pomoč pri pridobitvi potovalnega dokumenta;
 - e) po potrebi nudi pomoč pri prenosu ali nakazilu denarnih sredstev;
 - f) se usklajuje z drugimi državami in institucijami pri nujenju konzularne zaščite.
- (6) Predstavništvo v tujini v okviru svojih pristojnosti pri pomoči pri izdaji potnega lista za vrnitev zlasti:
 - a) preverja identiteto državljanov, ki je zaprosil za potni list za vrnitev ali za evropski potni list za vrnitev (Emergency Travel Document – ETD);
 - b) komunicira s pristojnimi organi Republike Slovenije in držav članic EU;
 - c) komunicira s pristojnimi organi države sprejemnice.

10. člen

(pridobivanje, obdelava in hramba osebnih in drugih podatkov)

- (1) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, z namenom nujenja pomoči in podpore v skladu s tem zakonom državljanom Republike Slovenije v tujini ter za zaščito njihovih interesov pridobiva podatke o slovenskih državljanih in njihovih družinskih članih, ki so v tujini in potrebujejo pomoč oziroma zaščito, ter o slovenskih državljanih in njihovih družinskih članih v domovini, ki uveljavljajo svoje interese v tujini, ki so glede na okoliščine konkretnega primera potrebni. Potrebni podatki se pridobivajo iz virov iz tretjega in četrtega odstavka tega člena ali od državljanov. Te podatke je mogoče pridobiti tudi od njihovih družinskih članov, če jih ni mogoče pridobiti od posameznika, in sicer takrat, ko je to potrebno za zaščito življenja ali zdravja posameznika in varstvo koristi otrok.
- (2) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, lahko glede na okoliščine konkretnega primera, ko je zaproseno za konzularno zaščito, pridobi naslednje podatke:
 - 1. osebno ime;
 - 2. datum in kraj rojstva;
 - 3. enotno matično številko občana;
 - 4. naslov stalnega ali začasnega prebivališča oziroma stalni ali začasni naslov v tujini;
 - 5. številko zdravstvenega zavarovanja za tujino;
 - 6. podatke o zaposlitvi;
 - 7. podatke o državljanstvu;
 - 8. številko potne listine;
 - 9. datum izdaje potne listine;
 - 10. datum veljavnosti potne listine;
 - 11. številko osebne izkaznice;
 - 12. datum izdaje osebne izkaznice;
 - 13. datum veljavnosti osebne izkaznice;
 - 14. fotografijo;
 - 15. telefonsko številko;
 - 16. naslov elektronske pošte;
 - 17. podatke, ki se nanašajo na družinska razmerja (podatke iz 1. do 8. točke tega odstavka, število družinskih članov in medsebojna razmerja).

(3) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, lahko pridobi podatke o zdravstvenem zavarovanju državljana, podatke o izbranem ali lečečem zdravniku in o zdravstvenem stanju iz evidenc pristojnih zdravstvenih ustanov, kadar so ti potrebni za izvajanje nujne medicinske pomoči ali ohranitev življenja in zdravja in se neposredno nanašajo na zdravstveno stanje, zaradi katerega državljan potrebuje zdravljenje v tuji državi. Teh podatkov ne pridobiva, če je zadevni državljan zmožen dati izrecno privolitev za njihovo pridobivanje, vendar je ne poda. Podatke o zdravstvenem stanju državljana ministrstvo hrani le toliko časa, kolikor je to nujno potrebno za izvedbo nalog iz prvega odstavka, in jih nato vrne oziroma pošlje pristojni zdravstveni ustanovi v državi.

(4) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, lahko podatke iz prvega odstavka brezplačno pridobi iz naslednjih virov podatkov:

- iz 1., 2., 3., 4., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13. in 14. točke iz obstoječih zbirk ministrstva, pristojnega za notranje zadeve;
- iz 5. točke iz obstoječih zbirk Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije ali zavarovalnice, pri kateri je sklenjeno zavarovanje;
- iz 6. točke iz obstoječih zbirk delodajalcev;
- iz 17. točke iz obstoječih zbirk centrov za socialno delo in od organov iz prejšnjih alinej;
- od pristojnih organov tujih držav.

(5) Podatke iz prvega in drugega odstavka tega člena za namene iz prvega odstavka tega člena uporabljajo uslužbenci ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve, in po potrebi lokalno osebe predstavništev v tujini, ki opravljajo naloge s tega delovnega področja.

(6) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, lahko podatke iz prvega in drugega odstavka tega člena sporoči tujim pristojnim organom, kadar je to potrebno za doseg namena nudenja pomoči in podpore državljanom Republike Slovenije v tujini ter za zaščito njihovih interesov.

(7) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, vodi evidenco podatkov iz prvega odstavka tega člena. Osebni podatki se v evidenci vodijo in hranijo pet let po izpolnjenem namenu iz prvega odstavka tega člena. Po tem se jih ustrezno uniči.

(8) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, lahko v skladu s tem členom pridobi, obdeluje in hrani osebne podatke drugih državljanov z namenom nudenja pomoči in podpore ter za zaščito njihovih interesov, pod pogoji, določenimi v tem zakonu.

11. člen (povrnitev stroškov)

(1) Ob konzularnem obisku priprtega, zaprtega ali hospitaliziranega državljana Republike Slovenije v tujini, ki se izvede na izrecni predlog tega državljana ali njegovih družinskih članov ali staršev, in ki presega redno konzularno poslovanje, mora predlagatelj obiska povrniti neobičajno visoke stroške konzularne zaščite, ki nastanejo v tem primeru.

(2) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, lahko osebi iz prvega odstavka tega člena naloži obveznost povrnitve stroškov, navedenih v prvem odstavku tega člena, kadar neobičajno visoki stroški iz prvega odstavka tega člena presegajo dvakratni znesek stroškov, ki jih običajno ima predstavništvo v tujini, ko opravlja tovrstno konzularno zaščito, ter so upravičeni in nujni, ker je ogroženo zdravstveno, socialno ali premoženjsko stanje državljana Republike Slovenije.

(3) Državljan Republike Slovenije mora povrniti stroške nudenja konzularne zaščite tudi, če mu je konzularno zaščito nudila druga država članica EU in če ta država članica od Republike Slovenije na podlagi standardnih obrazcev iz prilog I in II Direktive 2015/637 to zahteva. Standardni obrazci so izvršilni naslov.

(4) Pod enakimi pogoji lahko Republika Slovenija zahteva povrnitev stroškov za nudenje konzularne zaščite tudi od državljana brez predstavništva.

(5) O povrnitvi stroškov iz prvega in drugega odstavka tega člena odloča ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, na predlog predstavništva v tujini, o čemer izda upravno odločbo, ki je izvršilni naslov.

12. člen

(založitev finančnih sredstev in povrnitev finančnih stroškov za državljane Republike Slovenije)

(1) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, lahko v nujnem primeru pri nudenju konzularne zaščite, določene v 3. členu tega zakona, založi potrebna finančna sredstva državljanu Republike Slovenije za kritje najnujnejših stroškov, ki so upravičeno potrebni za oskrbo in vrnitev v državo prebivališča, zlasti potnih stroškov in stroškov nujne nastanitve ali oskrbe, če nima neporavnanih zapadlih finančnih obveznosti iz istega naslova. Založena finančna sredstva mora državljan Republike Slovenije vrniti ministrstvu, pristojnem za zunanje zadeve.

(2) V tem primeru slovenski državljan vloži vlogo za založitev sredstev na predstavništvu v tujini, ki vsebuje:

- ime in priimek;
- datum rojstva;
- naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča oziroma stalni ali začasni naslov v tujini;
- opis okoliščin, ki so privedle do potrebe po tem, da ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, zanj založi finančna sredstva;
- izjavo, da je prosilec izčrpal vse druge možnosti za pridobitev finančnih sredstev;
- druga morebitna dokazila;
- podpis, s katerim potrjuje resničnost podatkov.

(3) Podatki v pisni vlogi morajo biti resnični. Uradna oseba lahko po potrebi o okoliščinah dodatno zasliši stranko oziroma od nje pridobi ustno izjavo na zapisnik.

(4) Predstavništvo v tujini po preučitvi vloge in pridobitvi mnenja ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve, izda upravno odločbo, v kateri določi višino, rok in način vračila založenih sredstev. Zoper odločbo ni pritožbe.

(5) Višina finančnih sredstev za pomoč se določi v višini najnižjih stroškov najnujnejše oskrbe in vrnitve prosilca v državo prebivališča ob upoštevanju vseh znanih okoliščin posameznega primera.

(6) Finančna sredstva se praviloma založijo tako, da predstavništvo v tujini stroške poravnava neposredno izvajalcu storitev. Izjemoma lahko potrebna sredstva izroči prosilcu v gotovini v evrih oziroma v protivrečnosti v valuti države, kjer je predstavništvo v tujini, ki založi finančna sredstva.

(7) Če Republika Slovenija nima predstavništva v tujini, je sredstva mogoče založiti po dogovoru prek predstavništva države članice EU na podlagi standardnih obrazcev iz prilog I in II Direktive 2015/637.

(8) Upravna odločba in standardni obrazci iz prejšnjega odstavka so izvršilni naslov. Izvršba na podlagi teh listin se opravi v skladu z zakonom, ki ureja upravni postopek.

(9) Minister, pristojen za zunanje zadeve, postopek založitve sredstev uredi s pravilnikom.

13. člen

(založitev sredstev in povrnitev finančnih stroškov za državljane brez predstavništva)

Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, pod enakimi pogoji, kot so določeni v 12. členu tega zakona, zagotavlja založitev sredstev državljanom brez predstavništva in zahteva njihovo povrnitev, pri čemer se uporabita standardna obrazca iz prilog I in II Direktive Sveta 2015/637.

14. člen

(poenostavljeni postopek povrnitve finančnih stroškov v izrednih razmerah)

(1) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, lahko za nudenje konzularne zaščite v izrednih razmerah zahteva povrnitev finančnih stroškov tudi, če državljan brez predstavništva ni podpisal zaveze o povrnitvi stroškov na standardnih obrazcih iz priloge I Direktive 2015/637.

(2) V izrednih razmerah ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, vse zahtevke za povrnitev stroškov zaradi podpore, ki jo je zagotovilo državljanu brez predstavništva, pošlje ministrstvu, pristojnemu za zunanje zadeve, tiste države članice EU, katere državljanstvo ima državljan brez predstavništva.

(3) Če ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, prejme od druge države članice zahtevke za povrnitev stroškov iz priloge II Direktive Sveta 2015/637 zaradi podpore, ki jo je ta zagotovila državljanu Republike Slovenije v izrednih razmerah, lahko od njega zahteva povrnitev teh stroškov, čeprav ni podpisal zaveze za povrnitev stroškov na standardnem obrazcu iz priloge I Direktive 2015/637. Na podlagi prejetih obrazcev ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, naknadno izda upravno odločbo, ki je izvršilni naslov. Zoper odločbo ni pritožbe.

15. člen

(sprejetje podzakonskih aktov)

Minister, pristojen za zunanje zadeve, sprejme pravilnika iz 3. in 12. člena tega zakona v šestih mesecih po začetku veljavnosti tega zakona.

16. člen

(razveljavitvene določbe)

Z dnem začetka veljavnosti tega zakona prenehajo veljati 24. a, 24. b in 24. c člen Zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 – ZNOMCMO, 76/08, 108/09, 80/10 – ZUTD in 31/15) in opomba 2 pri tarifni številki 56 iz priloge Taksna tarifa Zakona o upravnih taksah (Uradni list RS, št. 106/10 – uradno prečiščeno besedilo, 14/15 – ZUUJFO, 84/15 – ZZelP-J in 32/16).

17. člen

(začetek veljavnosti zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. maja 2018.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Predlog zakona celovito ureja eno od področij konzularnega delovanja, in sicer ureja postopke in delovanje ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve, ter diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije v tujini na področju konzularne zaščite državljanov Republike Slovenije. Člen navaja Direktivo Sveta 2015/637 z dne 20. aprila 2015 o ukrepih za usklajevanje in sodelovanje, potrebnih za lažje zagotavljanje konzularne zaščite državljanom Unije brez predstavništva v tretjih državah in o razveljavitvi Sklepa 95/553/ES, v nadaljevanju Direktiva, ki jo je potrebno prenesti v slovenski pravni red do 1.5.2018 in ki je glavni razlog za predlog tega zakona. Direktiva se nanaša na ukrepe za usklajevanje in sodelovanje za lažje zagotavljanje konzularne zaščite državljanov Evropske unije brez predstavništva v tretjih državah in sledi določbi člena 20/2(c) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

K 2. členu:

V tem členu je opredeljen pomen posameznih izrazov, uporabljenih v predlogu zakona. Večina izrazov je določena na podlagi določb Direktive, ki se s tem predlogom zakona prenaša v slovenski pravni red.

Definicija družinskih članov je bila zastavljena na način, da se zagotovi ustrezna konzularna zaščita različnim družinskim situacijam, ki upoštevajo tudi morebitne specifične tujih zakonodaj na tem področju.

K 3. členu:

V tem členu se dodatno, poleg tistih, ki so že navedene v ZZZ-1 in drugih zakonskih aktih, primeroma določa nekatere naloge s področja konzularne zaščite državljanov v tujini. Prav tako določa, da morajo biti za izvajanje teh nalog uslužbenci in lokalno osebje predstavništva v tujini ustrezno usposobljeni, za kar mora poskrbeti ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve. Minister postopek usposabljanja uredi s pravilnikom. Člen določa tudi možnost, da Vlada na predlog pristojnega ministrstva omeji obseg izvajanja konzularnih nalog za posamezno predstavništvo v tujini.

K 4. členu:

Ta člen določa, da se konzularna zaščita državljanom nudi v razumnem obsegu, ki zagotavlja osnovno varstvo pravic in interesov državljanov, pri čemer se posebno pozornost namenja ranljivim skupinam posameznikov, ki so v členu primeroma naštet. Konzularna zaščita se zagotavlja ob upoštevanju mednarodnih obveznosti in predpisov Republike Slovenije, vključno z zakonodajo države, kjer se državljan nahaja.

K 5. členu:

S tem členom je v slovenski pravni red preneseno bistvo Direktive, katere vsebina se s tem zakonom prenaša v nacionalno zakonodajo. Člen namreč določa, da morajo diplomatska predstavništva in konzulati Republike Slovenije pod enakimi pogoji kot slovenskim državljanom nuditi konzularno zaščito tudi drugim državljanom EU, če v tretji državi nimajo svojega predstavništva, njihovim družinskim članom, ki so državljanom tretjih držav, in ki potujejo skupaj z njimi, pa pod enakimi pogoji, kot bi jih zagotovili družinskim članom državljanom Republike Slovenije, ki niso državljani EU. Člen določa tudi, na kakšen način lahko osebe dokazujejo svoje državljanstvo oziroma obstoj družinskega razmerja.

K 6. členu:

S tem členom se v slovenski pravni red prenaša določba 10. člena Direktive. Člen določa obvezno posvetovanje diplomatskega predstavništva ali konzulata Republike Slovenije z ministrstvom, pristojnim za zunanje zadeve druge države članice EU ali njenim predstavništvom, ki se nahaja v neki drugi tretji državi, katere državljan zaprosi oziroma potrebuje konzularno zaščito. Primer posvetovanja s predstavništvom države članice EU se predlaga zaradi praktičnih posledic (časovna razlika, geografska bližina, ...).

Ta člen določa pravno podlago za posredovanje informacij o primeru, podatkov o identiteti državljanu in morebitnih družinskih članih drugi državi članici EU, kakor tudi za pridobitev potrditve identitete državljanu ter soglasje za nudenje konzularne zaščite in povračilo morebitnih stroškov s strani druge države članice EU. Zaradi centralizacije informacij o nudenju konzularne zaščite državljanom drugih držav članic EU je določeno, da morajo diplomatska predstavništva in konzulati Republike Slovenije v tujini o teh primerih obvestiti tudi ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve.

Ta člen prav tako daje pravno podlago ministrstvu, pristojnemu za zunanje zadeve, da lahko v primeru obvestila o nudenju konzularne zaščite s strani druge države članice EU slovenskemu državljanu, tej državi članici posreduje podatke o njem v smislu potrditve identitete ter druge

informacije, potrebne za ustrezno izvedbo konzularne zaščite.

Kot izjema od obveznega posvetovanja in pridobitve soglasja so določeni primeri, ko bi bilo neposredno ogroženo življenje ali zdravje, pri čemer so mišljene predvsem situacije izrednih razmer, kot so na primer naravne nesreče, vojaški udari ali pa kritično zdravstveno stanje državljana EU.

K 7. členu:

S tem členom se v slovenski pravni red prenaša določba 3. člena Direktive. Ta člen določa možnost, da Republika Slovenija od druge države članice, ki jo je slovenski državljan prosil za konzularno zaščito, prevzame nudenje konzularne zaščite, ko meni, da lahko le-to opravi bolj učinkovito. Druga država članica EU v tem primeru opusti reševanje zadeve. Velja tudi obratno, Republika Slovenija lahko opusti nudenje konzularne zaščite državljanu druge članice EU, če ta država članica potrdi, da zagotavlja konzularno zaščito svojemu državljanu.

K 8. členu:

S tem členom se v nacionalno zakonodajo prenaša določba 7. člena Direktive, in sicer možnost sklepanja praktičnih dogovorov o konzularni zaščiti z drugimi državami članicami EU.

K 9. členu:

Člen primeroma določa oblike in obseg konzularne zaščite, ki jih pri posameznih konzularnih nalogah lahko nudijo diplomatska predstavništva in konzulati v tujini državljanom, ki zanjo izrecno zaprosijo. Pri tem pa se ne izključuje še drugih oblik ali načinov (npr. predstavništvo kot komunikacijski kanal med državljanom, ki potrebuje konzularno zaščito in njegovimi najbližjimi, napotki in uporabne informacije državljanu za razrešitev situacije), ki so potrebni v posamezni situaciji za nudenje konzularne zaščite, upoštevaje vse okoliščine primera, vključno s posebnostmi tretje države, v kateri se nudi konzularno zaščito.

Pri tem se navezuje tudi na Dunajsko konvencijo o konzularnih odnosih, v kateri je med drugim opredeljena tudi komunikacija s priprtimi, kjer je še posebej pomembno njegovo soglasje, da se ustrezen postopek obveščanja tudi prične. MZZ in predstavništva v tujini nudijo konzularno pomoč na izrecno zaprosilo državljanov, pravna podlaga pridobivanja, obdelave in hrambe osebnih in drugih podatkov za izvajanje nalog iz tega člena pa je natančneje določena v 10. členu tega zakona.

K 10. členu:

Z določbami tega člena želi zakon ustvariti ustrezno pravno podlago za zbiranjem osebnih in drugih podatkov v primeru nudenja konzularne zaščite in tako zadostiti pravnim predpisom s področja varstva osebnih ter drugih podatkov. Zato člen določa, katere podatke, v kakšnem obsegu, kdaj in pod katerimi pogoji se z namenom nudenja konzularne zaščite državljanom v tujini lahko pridobiva, obdeluje in hrani, torej, na kakšen način se ti podatki pridobivajo, kdo jih lahko uporablja, kdaj jih lahko posreduje tujim organom ter o katerih podatkih in koliko časa je potrebno voditi ustrezno evidenco. V praksi je velikokrat oseba, ki se ji nudi konzularno pomoč tista, ki zaradi spleta okoliščin (potreba po nudenju čim prejšnje pomoči), sama prostovoljno posreduje večino osebnih podatkov.

K 11. členu:

S tem členom se v slovenski pravni red prenašajo določila 14. člena Direktive, in sicer, da država članica EU zahteva povrnitev stroškov nudenja konzularne zaščite za državljane drugih držav članic EU pod enakimi pogoji kot za svoje državljane. Država nalaga obveznost povrnitve v upravnem postopku z upravnim aktom neobičajno visokih, vendar nujnih in upravičenih stroškov, v primeru nudenja konzularne zaščite priprtemu, zaprtemu ali hospitaliziranemu državljanu, ki se izveden na izrecen predlog zadevnega državljana, njegovih družinskih članov ali staršev, in ki poleg tega presega okvir rednega konzularnega poslovanja. Takšen primer bi bil na primer zahtevani drugi ali nadaljnji obisk slovenskega državljana, ki mu je bila odvzeta prostost, v nekem krajšem obdobju, npr. le nekaj mesecev po prejšnjem obisku, ali pa na primer tedenski obiski hospitaliziranega državljana na njegovo izrecno prošnjo ali izrecno prošnjo njegovih bližnjih, pri čemer zaradi obiska nastanejo potni stroški, stroški nastanitve, stroški dnevnic in morebitni stroški prevajanja. Vsi ti obiski presegajo redne konzularne obiske, ki jih uslužbenci predstavništev v tujini izvajajo kot svojo redno dejavnost.

Ti stroški se štejejo kot neobičajno visoki, če presegajo dvakratni znesek stroškov, ki jih diplomatsko predstavništvo ali konzulat v tujini običajno ima v primeru obiska zaprtega ali hospitaliziranega državljana, če pravočasno načrtuje svoje redne konzularne naloge in aktivnosti. Stroški se štejejo kot nujni in upravičeni, če je ogroženo zdravstveno, socialno ali premoženjsko stanje državljana. To na primer pomeni, da bi državljan izgubil kakšno socialno pravico, ki mu gre, če v roku ne bi posredoval svoje vloge, na kateri mora biti njegov podpis, overjen s strani slovenskega diplomatskega predstavništva ali konzulata, ali pa je v zaporu, kjer je žrtev nasilja, ki ogroža njegovo življenje. Državljan je neobičajno visoke stroške dolžan povrniti tudi v primeru, da mu tovrstno konzularno zaščito nudi predstavništvo druge države članice EU. Povrnitev stroškov se zahteva na podlagi

standardnih obrazcev iz priloge I in II Direktive oz. upravne odločbe, ki jo izda ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, in ki predstavljajo izvršilni naslov v smislu upravne izvršbe, skladno z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek. Prav tako je takšne stroške dolžan povrniti državljan druge države članice EU, če njihovo povračilo Republika Slovenija zahteva od države članice Evropske unije, katere državljan je oseba, ki ji je slovensko predstavništvo v tujini nudilo konzularno zaščito. Podlaga so standardni obrazci iz priloge I in II Direktive in prav tako predstavljajo izvršilni naslov, skladno z določbami zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

K 12. členu:

Člen predvideva možnost ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve, da v nujnem primeru založi finančna sredstva za potne stroške in stroške nujne nastanitve, ki so upravičeno potrebni za oskrbo in vrnitev državljana v državo prebivališča, če nima neporavnanih zapadlih finančnih obveznosti iz istega naslova. Finančna sredstva za založitev so določena kot del postavke v proračunu ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve, člen pa določa, da mora založena finančna sredstva državljan vrniti ministrstvu, pristojnemu za zunanje zadeve. Državljan vlogo za založitev sredstev vloži pri diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini. Drugi odstavek člena določa, katere minimalne podatke mora vloga vsebovati, ker so nujni za začetek obravnave. Podatki v pisni vlogi morajo biti resnični. Zaradi lažje izpeljave postopka in ker se od državljana, ki se v tujini znajde v stiski, težko še dodatno zahteva, da pridobiva dokazila o svojem finančnem stanju, člen določa, da uradna oseba lahko po potrebi o okoliščinah dodatno zasliši stranko oziroma od nje pridobi ustno izjavo na zapisnik. Člen omogoča, da ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, založena finančna sredstva izterja od državljana, če jih ta v roku ne vrne. Predstavništvo v tujini o vlogi državljana odloči tako, da založitev odobri ali zavrne z upravno odločbo, ki skladno s tem členom predstavlja izvršilni naslov. V odločbi določi višino, rok in način vračila založenih sredstev. Zoper odločbo pritožba ni dovoljena, t.j. postane dokončna in izvršljiva z vročitvijo. Založijo se najnižja finančna sredstva, s katerimi je možno zagotoviti najnujnejšo oskrbo ali vrnitev državljana v državo prebivališča, in sicer tako, da se stroški poravnajo izvajalcu storitev neposredno. Člen vsebuje takšno določilo, da ne bi prihajalo do zlorab in nesmotrne porabe sredstev s strani državljana. Le izjemoma, v kolikor stroškov ne bi bilo mogoče poravnati neposredno oziroma v drugih utemeljenih okoliščinah posameznega primera, je finančna sredstva možno prosilcu izročiti v gotovini. V primerih, ko Republika Slovenija v določeni državi nima akreditiranega diplomatskega predstavništva ali konzulata, je možno finančna sredstva po dogovoru založiti tudi preko predstavništva druge države članice EU. Pri tem bi druga država članica EU uporabila standardne obrazce iz priloge I in II Direktive, ki skladno s tem členom predstavljajo izvršilni naslov. Postopek založitve finančnih sredstev natančneje določi minister, pristojen za zunanje zadeve, s pravilnikom.

K 13. členu:

Pod enakimi pogoji kot državljan Republike Slovenije so po tem členu do založitve sredstev upravičeni tudi državljanji drugih držav članice EU, ki se v tretji državi, kjer nimajo svojega predstavništva, po konzularno zaščito obrnejo na diplomatsko predstavništvo ali konzulat Republike Slovenije. Pod enakimi pogoji kot državljanji tretjih držav, ki so družinski člani slovenskega državljana, bi lahko bili do založitve sredstev upravičeni tudi državljanji tretjih držav, ki so družinski člani državljana EU in potujejo skupaj z njim. V postopku založitve sredstev po tem členu se uporabita standardna obrazca iz priloge I in II direktive, ki pa v tem primeru nista določena kot izvršilni naslov, saj se skladno z Direktivo povrnitev stroškov za nudenje konzularne zaščite njihovemu državljanu in njegovim družinskim članom terja neposredno od države članice Evropske unije, ki jih mora vrniti najkasneje v roku 12 mesecev.

K 14. členu:

Člen določa možnost, da ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, v primeru, da v izrednih razmerah nudi konzularno zaščito državljanu EU in njegovim družinskim članom, državljanom tretjih držav, ki potujejo skupaj z njim, lahko vse zahtevke za povračilo stroškov pošlje ministrstvu, pristojnemu za zunanje zadeve tiste države članice EU, katere državljanu je nudila konzularno zaščito, četudi državljan EU zaradi izrednih razmer ni podpisal zaveze o povrnitvi stroškov na standardnih obrazcih iz priloge I Direktive. Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, lahko zahteva le povrnitev tistih stroškov, katerih povrnitev bi terjalo tudi od svojega državljana. Na podlagi tega člena lahko ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, zahteva povrnitev stroškov tudi od svojega državljana, ki mu je druga država članica EU v izrednih razmerah nudila konzularno zaščito in v zvezi s tem ni podpisal obrazca iz priloge I Direktive, če druga država članica EU na podlagi obrazca iz priloge II Direktive to zahteva. V zvezi s tem ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, naknadno izda upravno odločbo, ki predstavlja izvršilni naslov. Zoper odločbo pritožba ni dovoljena, t.j. postane dokončna in izvršljiva z vročitvijo.

K 15. členu:

Ta člen določa rok, v katerem minister, pristojen za zunanje zadeve, sprejme pravilnika glede konzularnega usposabljanja in založitve finančnih sredstev kot sledi iz 3. in 12. členov predloga zakona.

K 16. členu:

S sprejetjem tega zakona prenehajo veljati določeni členi Zakona o zunanjih zadevah in opomba 2 pri tarifni številki 56 Zakona o upravnih taksah.

K 17. členu:

Za uveljavitev tega zakona je določen petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, za pričetek uporabe pa datum, ki Direktiva določa kot rok za prenos njenih določb v nacionalne pravne rede in datum, s katerim Direktiva razveljavlja Sklep 95/553/ES.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Z dnem začetka veljavnosti tega zakona prenehajo veljati 24. a, 24. b in 24. c člen Zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 – ZNOMCMO, 76/08, 108/09, 80/10 – ZUTD in 31/15) in opomba 2 pri tarifni številki 56 Zakona o upravnih taksah (Uradni list RS, št. 106/10 – uradno prečiščeno besedilo, 14/15 – ZUUJFO, 84/15 – ZZelP-J in 32/16).

Besedilo členov, ki se spreminjajo oz. ukinjajo:

Zakon o zunanjih zadevah**24. a člen**

(zaščita državljanov Evropske unije)

Republika Slovenija zagotavlja zaščito državljanov oziroma državljanek (v nadaljevanju: državljanov) Evropske unije, kakor je navedeno v Sklepu predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, z dne 19. decembra 1995 o zaščiti državljanov Evropske unije s strani diplomatskih in konzularnih predstavništev (95/553/ES), in sicer:

- pomoč v primeru smrti,
- pomoč ob hudi nesreči ali resni bolezni,
- pomoč ob odvzemu prostosti,
- pomoč žrtvam nasilnih kaznivih dejanj ter
- pomoč in repatriacija državljanov Evropske unije v stiski.

(2) Poleg navedenega lahko diplomatska predstavništva ali konzularni agenti, ki službujejo v državi, ki ni članica Evropske unije, in če je to del njihovih pooblastil, nudijo pomoč kateremu koli državljanu Unije, ki za pomoč zaprosi, tudi v drugih okoliščinah.

(3) Ob izgubi potne listine diplomatsko predstavništvo ali konzulat države članice v skladu s Sklepom predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta z dne 25. junija 1996 (96/409/SZVP) o potni listini za vrnitev, kot je bil prilagojen zaradi sprejema novih držav članic, izda evropsko potno listino za vrnitev (ETD).

24. b člen

(sredstva za pomoč)

Ministrstvo za zunanje zadeve lahko v nujnem primeru založi potrebna sredstva državljanom Republike Slovenije, ki se v tujini znajdejo v stiski.

To lahko Ministrstvo za zunanje zadeve stori:

- preko diplomatskega predstavništva ali konzulata Republike Slovenije ali
- po dogovoru, preko diplomatskega predstavništva ali konzulata države članice EU, vendar samo v primeru, da Republika Slovenija v določeni državi nima predstavništva.

Ministrstvo za zunanje zadeve ta sredstva zagotovi v svojem proračunu. Založena sredstva pa mora državljan vrniti po vrnitvi v Republiko Slovenijo oziroma diplomatskemu predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v državi stalnega prebivališča, če ga ima v tujini.

Nujen primer je izjemen položaj, ko posameznik nima nikogar, ki bi mu lahko prek ministrstva za zunanje zadeve ali na drug običajen način nakazal finančna sredstva za najnujnejšo oskrbo in za vrnitev v domovino.

Natančna pravila za ugotavljanje upravičenosti do založitve sredstev določi vlada z uredbo.

24. c člen

(vračilo založenih sredstev)

Za založitev sredstev izda diplomatsko predstavništvo ali konzulat upravno odločbo, v kateri se določijo njihova višina, rok in način vračila.

Če vračila ni, se založena sredstva izterjajo v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, po

pravilih za upravno izvršbo denarnih obveznosti.

Zakon o upravnih taksah

Opomba 2 tarifne številke 56 ZUT

V primeru izdaje evropskega potnega lista za vrnitev (ETD) ne velja oprostitev plačila zaradi upoštevavanja premoženjskega stanja taksnega zavezanca.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

/

VI. PRILOGE

1. PRAVILNIK o konzularnem usposabljanju in konzularnem izpitu
2. PRAVILNIK o postopku založitve finančnih sredstev in povrnitve finančnih stroškov
3. MSP test

